

Desentralisert ordning for kompetanseutvikling

1. samling for norsknettverket i Midtdalen
21.10.19

Inger-Kristin Larsen Vie
Høgskolen i Innlandet

Har mange års erfaring
som lærer

Skal forsøke å nærlese og
tolke innholdet i
kjerneelementene

Kan ikke gi dere en oppskrift på hvordan
dere skal undervise i klasserommet

Underviser på
barnehagelærerutdanninga og
grunnskolelærerutdanninga og
følger opp studenter i praksis

Skal bidra med faglige
innspill når det gjelder
norsk som
undervisningsfag

Program for dagen

12.00-12.30: Introduksjon ved Finn Roger Sørseth (SELL)

12.30-13.15: Hva er norskfagets kjerneelementer? Hvorfor og hvordan?

13.15-13.30: Pause

13.30-14.00: forts. Hva er norskfagets kjerneelementer? Hvorfor og hvordan?

14.00-15.30: Gruppearbeid på tvers av skoler

15.30-16.00: Oppsummering gruppearbeid. Neste mellomarbeid. Evaluering.

Datoer og temaer for de neste nettverkssamlingene

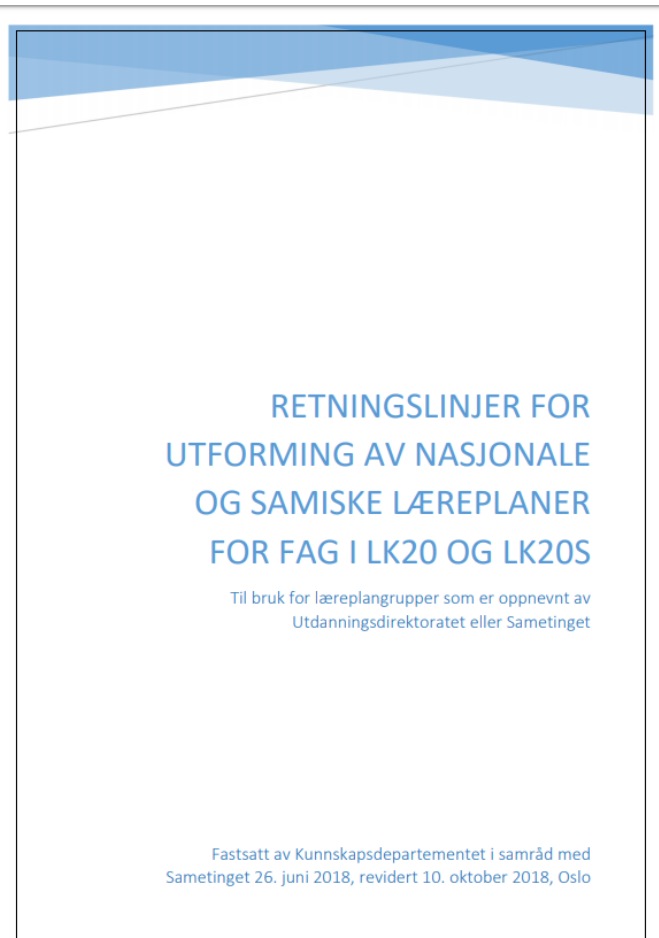
15. oktober: Læreplanens kjerneelementer

14. januar: Læreplanens kompetansemål

30. mars: Tverrfaglige temaer

Sted: Ringebru

Hvem sitter i læreplangruppa for norskfaget?

Christian Bjerke	UH, grunnskolen
Jonas Bakken	UH, u-trinn og vgo
Ingrid Jacobsen	SELL, u-trinn og voksne
Ingebjørg Tonne	UH, grunnskolen
Tor Egil Furevikstrand	vgo
Julie Ramsøy-Halle	barnetrinn
Terese Myklebust	Yrkesfag

Prinsipper for utforming av læreplanen i fag

Læreplan for fag

1. Om faget

Fagets relevans for eleven/lærlingen, samfunnet og arbeidslivet

Kjerneelementer i faget

Fagspesifikk tekst om verdier og prinsipper i overordnet del

Tverrfaglige temaer i faget

Grunnleggende ferdigheter i faget

2. Kompetansemål

3. Vurdering

Verbbeskrivelse

Dette er en hjelp til læreplangruppene når det gjelder bruk av verb i kompetansemålene. Det er mulig å velge fagspesifikke verb i tillegg. Verb, taksonomi og progresjon er omtalt i retningslinjene.

Verb	Beskrivelser av verb til bruk i kompetansemålene
Analysere	Å <i>analysere</i> er å undersøke en sak, en gjenstand eller et begrep for å få avdekket et budskap eller en mening. Å analysere kan bety grundig og systematisk behandling av enkeltelementer og sammenhengen mellom dem. Analysen kan også gjelde en arbeidsprosess.
Anvende	Å <i>anvende</i> henger nært sammen med en praktisk handling hvor eleven /lærlingen skal ta i bruk både kunnskaper, ferdigheter, refleksjon og kritisk tenkning. Dette kan spesielt komme til uttrykk i kompetansemål i læreplaner for yrkesfagene. For eksempel å anvende relevant dokumentasjon og å anvende arbeidsbeskrivelser.
Beskrive	Å <i>beskrive</i> er å skildre eller gjengi en opplevelse, situasjon, arbeidsprosess eller et faglig emne. Å beskrive noe kan også være å bruke relevante fagbegreper for å systematisere kunnskap om emnet.
Bruke	Å <i>bruke</i> vil si at vi gjør oss nytte av noe eller utfører en handling for å oppnå et mål. Å bruke henger nært sammen med å anvende, forstått som å gjøre bruk av, ta i bruk, for eksempel en metode eller et verktøy.
Dokumentere	Å <i>dokumentere</i> er å vise hva vi har gjort, og gjerne også hvordan og hvorfor. Dokumentasjonen kan ha ulik form og vise kvaliteten på en arbeidsprosessen, et produkt eller en tjeneste.
Drøfte	Å <i>drøfte</i> er å belyse en sak ved å trekke fram forskjellige sider av den, og argumentere både for og imot. Drøftingen kan avsluttes med en konklusjon. Å drøfte kan vi gjøre selvstendig og i dialog med andre. Ordskifte mellom flere om et saksforhold kan bety det samme som å diskutere.
Forstå	Å <i>forstå</i> er å oppfatte meningen med noe, skjønne hva som blir kommunisert eller hvordan noe henger sammen. I kompetansemål i læreplaner for yrkesfagene kan ikke verbet brukes alene. Forståelse kan for eksempel konkretiseres til å forklare, drøfte ulike alternativer, sammenligne aktuelle metoder eller vurdere kvalitet.
Gjennomføre	Å <i>gjennomføre</i> er å iverksette, utføre og fullføre, for eksempel en oppgave, en undersøkelse eller et planlagt arbeid.
Gjøre rede for	Å <i>gjøre rede for</i> noe er å gi en faglig begrunnet forklaring av et saksforhold, en problemstilling eller noe vi skal undersøke eller gjennomføre.
Planlegge	Å <i>planlegge</i> er å lage en framdrift for å nå et mål. Planen beskriver hvordan vi har tenkt å gå fram for å oppnå målet, og kan vise sammenhengen mellom aktiviteter, gjennomføring og mål.
Presentere	Å <i>presentere</i> er å vise, forklare og legge frem et faglig emne eller et produkt. Måten å presentere på kan variere, men målet med en presentasjon er å gjøre emnet eller produktet tilgjengelig for andre. Presentere kan også bety å illustrere og å demonstrere.
Reflektere	Å <i>reflektere</i> er å undersøke og tenke gjennom ulike sider ved egne eller andres handlinger, holdninger og ideer. Vi kan også reflektere over et saksforhold, praktiske aktiviteter eller egen læring. Refleksjon innebærer å prøve ut egne tanker og holdninger for å utvikle bedre innsikt og forståelse.
Samarbeide	Å <i>samarbeide</i> innebærer å jobbe sammen med andre for å oppnå en felles forståelse eller et felles mål.
Sammenligne	Å <i>sammenligne</i> er å undersøke likheter og forskjeller mellom to eller flere forhold.
Tolke	Å <i>tolke</i> er å bygge opp en oppfatning eller forståelse av meningsinnholdet i et fenomen, en praktisk situasjon eller et kunstnerisk uttrykk. Forståelsen bygger ofte på en analyse av enkeltelementer og sammenhengen mellom dem.
Utforske	Å <i>utforske</i> handler om å oppleve og eksperimentere og kan ivareta nysgjerrighet og undring. Å utforske kan bety å sanse, sjke, oppdage, observere og granske. I noen tilfeller betyr det å undersøke ulike sider av en sak gjennom åpen og kritisk drøfting. Å utforske kan også bety å teste eller prøve ut og evaluere arbeidsmetoder, produkter eller utstyr.
Utvikle	Å <i>utvikle</i> kan være å designe, skape, modellere eller utforme nye metoder, et produkt eller en tjeneste.
Vurdere	Å <i>vurdere</i> er å overveie ulike sider ved et saksforhold eller synspunkt. Det kan også omfatte å bedømme kvaliteten ved et produkt eller en prosess. En vurdering resulterer ofte i en beslutning, en bedømmelse eller en konklusjon.

Hva er i hovedsak nytt med innføring av kjernelementene i norsk?

«Endring: Elevene skal i større grad eksperimentere og bruke sin nysgjerrighet i faget, særlig i de lavere trinnene. På videregående skolenivå skal elevene øve på akademisk skriving. Elevene skal gjøre dypdykk i språk- eller litteraturhistorie for å sette tema de arbeider med inn i en språklig og historisk sammenheng.»

(KD, 2018)

Hva mer?

«å utforske», «å undre seg»*

- Mer utforskning og undring (kan igjen knyttes til overordnet prinsipp om mer dybdelæring)

«estetiske opplevelser»

- Å lære skjer med alle sanser. Læring gjennom kroppslig opplevelse.
- Ta utgangspunkt i egne erfaringer og følelser?

«ulike sjangrer», «sjangernormer»

- Sjanger er igjen stuereint
- Hva skjer med teksttypene?

«digital dømmekraft»

- Økt fokus på å utøve digital dømmekraft (f.eks. nettvett).
- Hvordan framstille seg selv og eget tekstarbeid digitalt.

Ellers gjennomgående vektlegging av å tenke komparativt, å bli bevisst ulike sammenhenger og kontekster

*siteret fra kjerneelementene

Kjerneelementene

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstskeping
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

Tekst i kontekst

«Elevene skal lese tekster for å få **estetiske opplevelser**, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser. Norskfaget bygger på et **utvidet tekstbegrep** der elevene skal lese og oppleve tekster som kombinerer ulike uttrykksformer. De skal **utforske og reflektere** over skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk, dansk og i oversatte tekster fra samisk og andre språk. Tekstene kan knyttes både til kulturhistorisk kontekst og elevenes egen samtid.»

KD, 2018

«estetiske opplevelser»

- Leserens kontekst
- Tekst som gjenkjennelse, tilknytning til erfaringsverden
- Tekst som «underliggjøring», nytt syn på det dagligdagse
- Teksters musikalske kvaliteter, rytme og klang
- Tekst som retorikk

«et utvidet tekstbegrep»

- Multimodal tekstforståelse.

«utforske og reflektere»

- Leseren som medskaper av teksten. (W. Iser: «tomme plasser»)
- Tekstnær analyse, begrunne funn.
- Trekke paralleller, se tekstmønstre, sjangerteori

Tekst i kontekst

«Elevene skal lese tekster for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i **andre menneskers tanker og livsbetingelser**. Norskfaget bygger på et utvidet tekstbegrep der elevene skal lese og oppleve tekster som kombinerer ulike uttrykksformer. De skal utforske og reflektere over skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk, dansk og i oversatte tekster fra samisk og andre språk. Tekstene kan knyttes både til **kulturhistorisk kontekst og elevenes egen samtid**.»

«andre menneskers tanker og livsbetingelser»

- kulturell kontekst
- Tekst som opplæring i empati og sunn meningsbryting
- Tekst som formidling av verden rundt oss.
(Sammenheng med «Kritisk tilnærming til tekst»)

«kulturhistorisk kontekst og elevenes egen samtid»

- Litteraturhistorie
- Samfunnsliv, verdier og oppfatninger, ideologi

Eks. på historisk kontekst:

- Hva kan denne teksten fortelle oss om tidligere forestillinger om natur?
- Hvordan kan teksten belyse naturoppfatninger i vår samtid.
- Hva utgjør elevens erfaringsverden - bare samtid?

Kritisk tilnærming til tekst

Elevene skal kunne reflektere kritisk over hva slags påvirkningskraft og troverdighet tekster har. De skal kunne bruke og variere språklige og retoriske virkemidler hensiktsmessig i egne muntlige og skriftlige tekster. De skal utøve digital dømmekraft og opptre etisk og reflektert i kommunikasjon med andre.

Hva er kritisk lesning?

- ❖ Hva er hovedsynspunktene i teksten?
- ❖ Tekstenes komposisjonsmønstre
- ❖ Kildekritikk: hvordan ulike kilder har forskjellig troverdighet
- ❖ De holdninger og ideer som ligger i og bak en tekst, satt inn i en historisk kontekst
- ❖ Stille kritiske spørsmål
- ❖ Hva er sannhet?
- ❖ Ofte knyttet til sakprosaen

Muntlig kommunikasjon

«Elevene skal **få oppleve glede ved å uttrykke og utfolde seg** muntlig. De skal lytte til og bygge på andres innspill i faglige samtaler. De skal presentere, fortelle og diskutere på hensiktsmessige måter **både spontant og planlagt**, foran et publikum og med bruk av digitale ressurser.»

« få oppleve glede ved å uttrykke og utfolde seg muntlig»

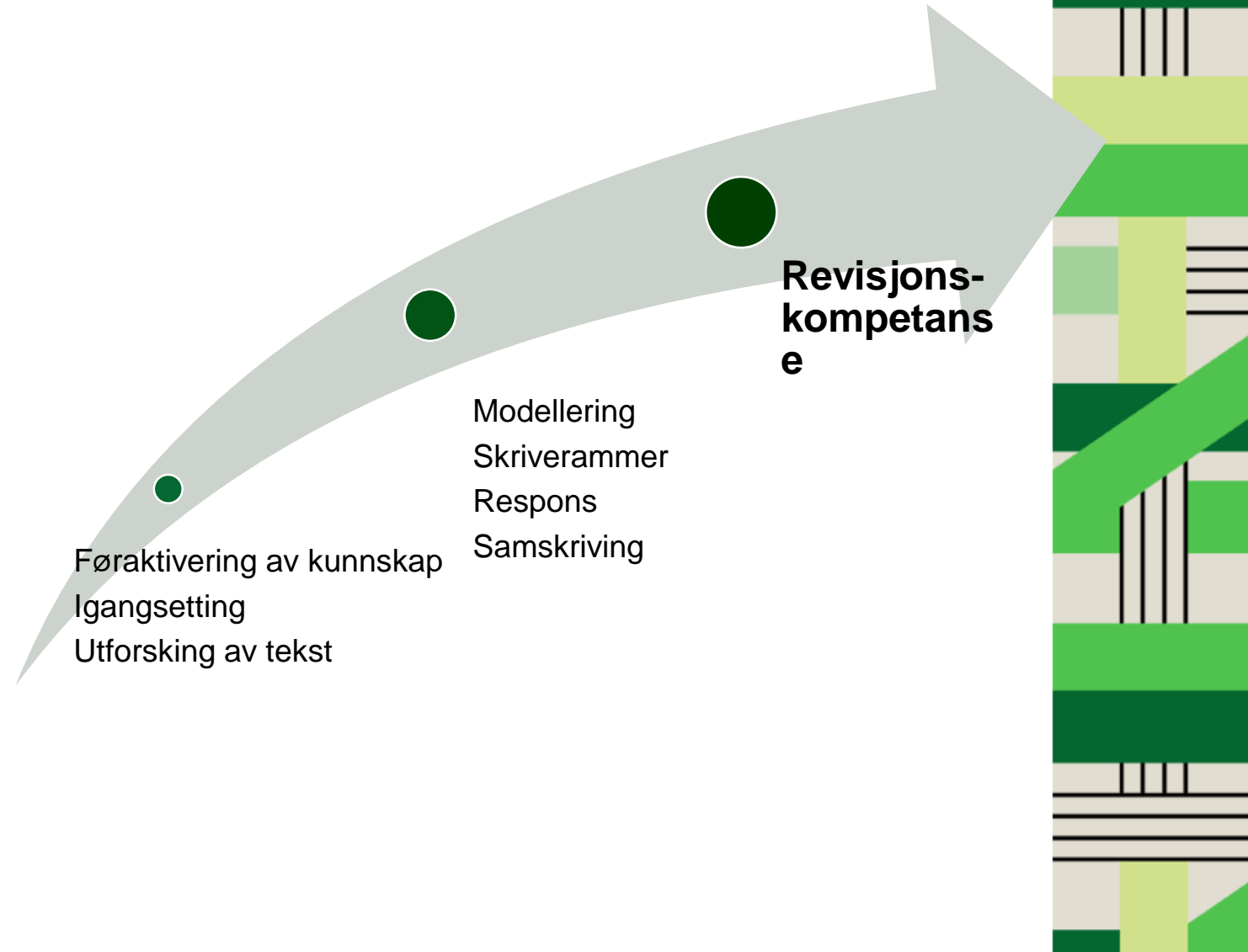
- Elevstyrt?
- Læring med alle sanser, læring med kroppen
- Kommunikasjon, dialog,
- Identitetsdanning

- Mulig parallell: «Den lidenskapelige leseren» (Hennig, 2017)

«både spontant og planlagt»

Trenger det å være slik at glede kun er knyttet til det spontane?

Skriftlig tekstskaping

Elevene skal få oppleve glede ved å skape tekster. De skal kunne skrive på hovedmål og sidemål i ulike sjangrer og med ulike formål, og kombinere skrift med andre uttrykksformer. De skal kunne vurdere andres tekster og bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.

Språk som system og mulighet

«Elevene skal utvikle kunnskaper om og et begrepsapparat for å beskrive grammatiske og estetiske sider av språket. De skal beherske etablerte språk- og sjangernormer, men også kunne leke, utforske og eksperimentere med språket på kreative måter.»

- Behov for konvensjoner, etablerte normer, en felles terminologi
- Et metaspråk
- Ikke passiv innordning
- Lek og eksperimentering
- En ansporing til valg av metode?

Språklig mangfold

Elevene skal ha kunnskap om dagens språksituasjon i Norge og utforske dens historiske bakgrunn. De skal ha innsikt i sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og kunne forstå egen og andres språklige situasjon i Norge.

- Dagens språksituasjon: flerspråklighet, dialekter, sosiolekter, bokmål og nynorsk
- Bakgrunnen for dagens språksituasjon
- Verbal og non-verbal kommunikasjon
- Språklig identitet

Tamagotchi

Arif

Album [Meg & Deg Mot Alle](#)

🕒 1 👤 6

TAMAGOTCHI LYRICS

[Vers 1]

Babybel, Babyel

Hun vil ha cheese ikke Babybel

Nede i København

Vi to brenner parra

Kroppen alvorlig, alvorlig

Hun holder det G og hun vet hva det går i

Hooka på Breitling, men jeg vil ha Rollie

Jeg vil ha Rolle

Rollin', we rollin', we rollin'

Gjennom min by med min shawty

We rollin', we rollin', we rollin'

Gjennom min by med min shawty

Tunga inn, baby gisp

[Hook]

Trykker på knapper som tamagotchi

Jeg trykker på knapper som tamagotchi

Trykker på knapper som tamago, yeah

Tamagotchi
Arif

0:00

-2:29

MUSIC

⚠ This annotation is unreviewed

MrDanno 33

2 years ago

Vi to brenner Parra (parra er penger). Arif og jenten bruker veldig mye penger

👍 Upvote +1

🔗 Share

Help us improve this annotation

[Read our contributor guidelines](#)

Restates the line

Missing something

It's a stretch

Other

Suggest an improvement to earn IQ

Gruppeoppgave

1. Ta utgangspunkt i ett eller flere av fagets nye kjerneelementer og presenter hvordan du har arbeidet med disse i undervisningen inneværende skoleår. Ta utgangspunkt både i enkeltopplegg for undervisningen og hvordan disse til sammen kan utvikle elevenes kompetanse i de enkelte kjerneelementene. Si også noe om hvordan dere har jobbet med læreplanrevisjonen på den enkelte skole.
2. Diskuter hvordan dere kan jobbe med de kjerneelementene som dere ikke har jobbet med så langt. Hva er det realistisk at dine elever kan få til i løpet av skoleåret?
3. Diskuter hvordan dere kan presentere og involvere deres kollegaer i arbeidet med å implementere de nye kjerneelementene i norskfaget.

Neste mellomarbeid

- *Presenter ditt fags nye kjerneelementer i profesjonsfellesskapet på skolen din (både innenfor og mellom fag) og eksemplifiser med erfaringene du har fra forarbeidet til første samling.*
- *Studér de reviderte kompetansemålene i norskfaget på ditt trinn. Sammenligne de nye med de gamle, og finn ut hva som er endret. Hvordan kan du jobbe med de nye kompetansemålene i klasserommet? Ta gjerne for deg et par kompetansemål.*

Evaluering av dagens nettverkssamling

:

www.dekom.no

Litteratur:

Bjorvand, A.-M. & Aisato, L. (2015). *Astrid Lindgren*. Oslo: Cappelen Damm.

Blikstad-Balas, M. (2016). *Literacy i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Blikstad-Balas, M. & Foldvik, M. C. (2017). Kritisk literacy i norskfaget: Hva legger elever vekt på når de vurderer tekster fra internett? *Norsklæreren*, (4), 29-39.

Claudi, M. B. (2019, 22. sep). I Blindsonen? Om litteraturhistoriens hva, hvordan og hvorfor (ikke). *Norsklæreren*. Hentet fra <https://www.norskundervisning.no/nyheter-og-artikler/i-blindsonen>

Hoel, T. L. (1999). «Den første gang , den første gang»: Bygging av munnleg klasseromskultur i norskfaget. I F. Hertzberg og A. Roe (Red.), *Muntlig norsk* (s. 41). Oslo: Aschehoug

Kunnskapsdepartementet (2018). *Kjerneelementer i fag: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet som føringer for utforming av læreplaner for fag til LK20 og LK20S*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/3d659278ae55449f9d8373fff5de4f65/kjerneelementer-i-fag-for-utforming-av-lareplaner-for-fag-i-lk20-og-lk20s-fastsatt-av-kd.pdf>

Kverndokken, K. (2014). *101 skrivegrep – om skriving, skrivestrategier og elevers tekstskaping*. Oslo: Fagbokforlaget.

Kvåle, G. (2019). Tekst i kontekst. *Norsklæreren*, 43(2), 10-14.

Myraunet, A. (2010). *LNUs sakprosaanon : fire forbilledlige tekster fra samtidsdelen av LNUs sakprosaanon i åtte klasserom*. Universitetet i Oslo. Masteroppgave

Skovholt & Meum (2014). *Tekstanalyse : ei innføring*. Oslo: Cappelen.

Utdanningsdirektoratet (2018). *Retningslinjer for utforming av nasjonale og samiske læreplaner for fag i LK20 og LK20S*.